

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет будівництва і архітектури
КАФЕДРА ДИЗАЙНУ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА

ОСНОВИ ДИЗАЙНУ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА

Завдання та методичні вказівки
до практичних занять
для студентів 4 курсу
спеціальності 191 «Архітектура та містобудування»

Київ 2020

УДК 72.01

О-75

Укладачі: Н.М. Шебек, доктор архітектури, професор,
Ю. С. Рябець, кандидат архітектури, доцент

Рецензент: О.С. Зінов'єва, кандидат архітектури, доцент

Відповідальний за випуск: В.О.Тімохін, доктор архітектури,
професор

*Затверджено на засіданні кафедри дизайну архітектурного
середовища, протокол № 12 від 13 березня 2020 року.*

В авторській редакції.

Основи дизайну архітектурного середовища: завдання та методичні
О-75 вказівки до практичних занять / уклад.: Н.М. Шебек, Ю.С. Рябець –
К.: КНУБА, 2020. – 16 с.

Містять зміст індивідуального завдання з навчальної дисципліни
«Основи дизайну архітектурного середовища», а також рекомендації до
його виконання.

Призначено для студентів 4 курсу спеціальності 191 «Архітектура та
містобудування».

Загальні положення

Навчальна дисципліна «Основи дизайну архітектурного середовища» є завершальним блоком курсу «Теорія архітектури і архітектурного проектування», який викладається упродовж 1–8 семестрів, і вивчається студентами паралельно з виконанням бакалаврської кваліфікаційної роботи та комплексом пов'язаних з нею дисциплін.

Мета дисципліни полягає у розкритті соціального, функціонального та художнього значення архітектурного середовища, усвідомленні принципів формування різних типів архітектурного середовища та визначенні загальних підходів до вирішення різноманітних практичних завдань.

Практичні заняття з дисципліни «Основи дизайну архітектурного середовища» передбачають закріплення основних теоретичних положень лекційного курсу та ознайомлення студентів з прикладами практичного застосування засобів дизайну архітектурного середовища різного призначення. Кінцевим результатом вивчення дисципліни має стати виконання студентом індивідуального завдання «Засоби дизайну архітектурного середовища за темою випускної кваліфікаційної роботи». Результати виконання індивідуального завдання узагальнюються у вигляді індивідуальної роботи обсягом 6 – 10 аркушів формату А-4.

Під час проведення практичних занять передбачено такі види навчальної роботи: обрання студентом об'єкта дослідження, роз'яснення викладачем методики виконання індивідуального завдання, контроль за його виконанням, захист та оцінка індивідуальної роботи. На іспиті з дисципліни «Основи дизайну архітектурного середовища» у відповіді на третє питання екзаменаційного білета студент повинен викласти зміст проведеного ним дослідження за темою індивідуальної роботи.

Завдання до індивідуальної роботи

Мета індивідуальної роботи полягає в дослідженні особливостей проектування певного типу архітектурного середовища.

Зміст індивідуальної роботи полягає в аналізі вдалого прикладу реалізованого проекту у сфері дизайну архітектурного середовища.

Об'єкт дослідження обирається студентом у відповідності до теми його бакалаврського проекту. Фрагмент архітектурного середовища, обраний для аналізу, має бути побудованим не раніше ніж за п'ять років до часу виконання студентом індивідуальної роботи. Об'єкти, обрані для

аналізу, не повинні повторюватися в межах кожної академічної групи та в різних академічних групах.

Вимоги до оформлення індивідуальної роботи. Індивідуальна робота виконується у вигляді реферату обсягом 6-10 сторінок формату А4. Індивідуальна робота повинна мати титульну сторінку, зміст, текстову й ілюстративну частину, висновки, список використаних джерел.

Порядок оцінювання індивідуальної роботи. Індивідуальна робота упродовж 1-2 тижнів, перевіряється і оцінюється викладачем, який проводить практичні заняття. Шкалу оцінювання індивідуальної роботи наведено в додатку 1.

Приклад індивідуальної роботи. наведено в додатку 2.

Склад індивідуальної роботи

Зміст

1. Інформація про об'єкт дослідження
2. Зображення архітектурного середовища
3. Аналіз архітектурного середовища за планом:
  - 3.1. особливості розгортання функціональних процесів;
  - 3.2. об'ємно-просторові властивості архітектурної форми;
  - 3.3. способи узгодження окремих елементів середовища в межах загального композиційного рішення;
  - 3.4. характеристика елементів обладнання;
  - 3.5. характеристика засобів візуальної комунікації;
  - 3.6. колористичне та світлотехнічне рішення;
  - 3.7. способи досягнення ергономічної відповідності

Висновки

Список використаних джерел

Орієнтовний перелік ілюстрацій у складі індивідуальної роботи

- генеральний план ділянки;
- фасади, плани, розрізи будівлі;
- план одного приміщення з розташуванням обладнання, план цього ж приміщення з розташуванням освітлювальних приладів, розгортки цього ж приміщення;
- фотографії або перспективні / аксонометричні зображення будівлі та інтер'єру аналізованого приміщення.

Методичні рекомендації до виконання індивідуального завдання

Виконання індивідуального завдання починається з вибору об'єкта дослідження. Об'єктом дослідження має стати громадське, житлове чи виробниче архітектурне середовище, сформоване у будівлі, що подібна за призначенням до будівлі, яка розробляється студентом у дипломному проєкті. Для аналізу варто обирати беззаперечно вдалі твори всесвітньо відомих архітекторів. Архітектурний об'єкт, обраний для аналізу, має бути введеним в експлуатацію не пізніше, ніж за п'ять років до часу виконання індивідуального завдання. Перед початком виконання індивідуальної роботи об'єкт дослідження обов'язково узгоджується з викладачем, який веде практичні заняття.

Для детального аналізу необхідно обрати основне приміщення будівлі, що вивчається, або приміщення такого самого призначення, як те, інтер'єр якого планується розробити в бакалаврському проєкті.

Титульна сторінка індивідуальної роботи повинна мати стандартне оформлення. У назві індивідуальної роботи потрібно вказати тип досліджуваного архітектурного середовища (громадське, житлове чи виробниче), тему випускної кваліфікаційної роботи, а також назву досліджуваного архітектурного середовища, місце його розташування, роки будівництва, дані про проєктувальника. Наприклад, назва індивідуальної роботи, наведеної у додатку 2, – «Засоби дизайну виробничого архітектурного середовища виноробні «Бодегас Протос», м. Пен'яфель, Іспанія, арх. Р. Роджерс, 2005-2008 рр.».

На титульній сторінці роботи потрібно розмістити таблицю для її оцінювання (додаток 2), де у верхньому рядку зазначити номери підрозділів, у другому зверху рядку – їх назви, у третьому рядку – максимальну кількість балів за виконання кожного підпункту і роботи в цілому. В чарунках останнього рядка будуть виставлені бали, зароблені студентом.

Інформація про об'єкт дослідження повинна включати: назву архітектурного об'єкта, місце його розташування (населений пункт, країна), роки проєктування і будівництва, дані про проєктувальника.

Зображення архітектурного середовища мають містити креслення і кольорові зображення відповідно до Орієнтовного переліку ілюстрацій у складі індивідуальної роботи, наведеного на с. 4 цього видання.

Особливості розгортання функціональних процесів в архітектурному середовищі залежать від його призначення.

У просторовій структурі громадських будівель виділяють зони споживання і обслуговування. Головним компонентом громадських будинків є *основний простір* – місце найбільшої концентрації відвідувачів, у якому сполучаються зони споживання і обслуговування. *Додаткові простори* створюються для проміжних етапів у процесі споживання і обслуговування. *Допоміжні простори* використовують для розміщення технічних засобів забезпечення комфортної експлуатації споруди. При з'єднанні просторових компонентів структури, а також усередині кожного з них, неминучі *простори комунікацій*.

Відповідно до способу життя, інтересів та побутового укладу родини у сучасному житловому будинку можна виділити загальносімейні житлові приміщення, особисті житлові приміщення, приміщення гігієнічного призначення, приміщення господарського обслуговування, комунікаційні приміщення, приміщення для розміщення й зберігання побутових речей, літні приміщення.

Функціональна структура виробничого будинку включає *основні простори* – цехові приміщення, призначені для роботи з продукцією на різних етапах: (підготовчому, виробничому, завершальному); *додаткові простори*, що вміщують побутові, санітарно-гігієнічні, адміністративні громадські приміщення, виробничі лабораторії, конструкторські бюро і спеціальні навчальні заклади; *допоміжні простори*, які складають технічні приміщення, та *комунікаційні простори*.

До громадських територій відносяться простори, що оточують будівлі і споруди громадського призначення міського і районного значення, майданчики масових заходів, міські багатопрофільні і спеціалізовані парки, сади, сквери, пляжі.

До житлових територій відносяться прибудинкові простори, ділянки установ первинного культурно-побутового обслуговування. Територія житлових будинків включає три найбільш важливі зони: комунально-господарча зона, комунікаційна зона (проїзди та проходи), зона внутрішнього дворового простору.

До промислових територій відносяться ділянки промислових підприємств, санітарно-захисні зони, передзаводські зони та зони транспортних комунікацій загально вузлового значення.

У відповіді на цей пункт індивідуального завдання потрібно описати функціональні процеси, які розгортаються в усіх групах приміщень аналізованої будівлі і на прилеглих до неї територіях.

Об'ємно-просторові властивості архітектурної форми, що утворює видимі границі архітектурного середовища, формуються на основі використання загальних принципів і методів архітектурної композиції. Композиційні засоби, які традиційно застосовують архітектори, містобудівники та дизайнери, поділяються на три групи: засоби, що допомагають організувати структуру художнього твору (засоби виявлення *тектоніки*); засоби, які допомагають гармонізувати форму об'єкта та його складових (*пропорціювання, масштабність*); засоби, які посилюють емоційну виразність твору (*колір, фактура*). Особливості застосування композиційних засобів в сфері дизайну архітектурного середовища пов'язані зі специфікою проектних задач, що мають бути вирішені на різних рівнях його організації.

У відповіді на цей пункт індивідуального завдання потрібно описати форму будівлі і приміщення, обраного для аналізу, та особливості використання автором проекту композиційних засобів.

Способи узгодження окремих елементів середовища в межах загального композиційного рішення полягають в ієрархічному підпорядкуванні елементів архітектурного середовища в залежності від їх ролі в композиції; організації композиційних зв'язків між складовими художнього твору; встановленні тематичних та ідеологічних відношень між окремими об'єктами.

Будь-який компонент архітектурного середовища може виконувати роль *домінанти, акценту* чи *фоновому елементу*. *Домінанта*, як головний елемент будь-якої композиції, втілює функціональний та емоційно-естетичний зміст архітектурного середовища. *Акценти* своїм розташуванням відмічають місця, що відіграють значну (але не головну) роль у композиції та посилюють вплив домінанти на глядача. *Фонові елементи* утворюють тло, на якому сприймаються домінанта і акценти, а також створюють загальний настрій художнього твору.

Композиційні осі в архітектурному середовищі створюють умовні лінії концентрації уваги глядача, встановлюють зв'язки між головними і другорядними елементами твору та акцентують напрямки руху людини в архітектурному просторі. Композиційні осі можуть співпадати з функціональними зв'язками, що формуються в середовищі.

Сформована архітектурно-дизайнерська композиція доносить до глядача певну емоційну та естетичну інформацію за допомогою «ідей» і

«тем». Це сприяє виявленню у композиційному цілому емоційного змісту, який став би цінним для глядача, зацікавив би його.

У відповіді на цей пункт індивідуального завдання потрібно описати композиційну структуру будівлі і приміщення, обраного для аналізу.

Характеристика елементів обладнання архітектурного середовища передбачає дослідження особливостей його розміщення в архітектурному середовищі та виявлення ознак застосування при його конструюванні прогресивних тенденцій формоутворення, використання сучасних матеріалів і технологій.

В залежності від призначення *інтер'єрів* можна виділити наступні групи обладнання: виробниче технологічне обладнання (верстати, машини, виробничі лінії і т. д.); побутове обладнання (кухонне, санітарно-технічне, світлотехнічне, аудіовізуальне обладнання, побутові прилади – пральні і швацькі машини, пилососи і т. д.); меблі (побутові і спеціальні); інженерно-технічне обладнання (підйомні пристрої і механізми, обладнання для обігріву і вентиляції приміщень, обладнання для кондиціонування повітря, охоронні системи, системи пожежогасіння, системи автономного енергозабезпечення, системи очищення води); сонцезахисні пристрої (жалюзі, ролети); пристрої для оформлення озеленення (ємності для квітів); огорожі (балконів і сходів); водні пристрої (фонтани, питні фонтанчики); елементи декоративного оформлення (скульптура, вітражі); дитяче ігрове обладнання (гойдалки, пристрої для сюжетних і ролевих ігор); спортивне і фізкультурне обладнання (тренажери, гімнастичні комплекси); засоби візуальної комунікації (показчики, рекламні тумби, щити, світлова реклама).

Обладнання *відкритих міських просторів* може бути об'єднане в наступні групи: пристрої для оформлення озеленення (трельяжі, перголи, ємності для квітів); огорожі (розподільчі стінки, бар'єри, огорожі дерев); водні пристрої (фонтани, питні фонтанчики); елементи декоративного оформлення (скульптура, керамічна садова пластика, натуральне декоративне каміння); дитяче ігрове обладнання (пісочниці, гойдалки, балансири, пристрої для сюжетних і ролевих ігор); садово-паркові (міські) меблі (лави, стільці, крісла); освітлювальні пристрої (ліхтарі, газонні світильники, прожектори); комунально-побутове обладнання (сміттєзбірники, урни для сміття, велостоянки, стійки і рами для сушки і чищення одягу); спортивне і фізкультурне обладнання (тренажери, ворота, гімнастичні комплекси, перешкоди); засоби візуальної комунікації

(покажчики, експозиційні вітрини, рекламні тумби, щити, світлова реклама).

У відповіді на цей пункт індивідуального завдання потрібно описати обладнання приміщення, обраного для аналізу.

Характеристика засобів візуальної комунікації передбачає дослідження форм та способів подання інформації в архітектурному середовищі, а також особливості об'ємно-просторового рішення, технології виготовлення та просторової організації засобів візуальної комунікації.

В залежності від призначення можна виділити засоби візуальної комунікації, що допомагають людині орієнтуватися у просторі, структурі архітектурного об'єкта чи установи (дороговкази, плани-схеми, позначення номерів будинків, назв вулиць, призначення приміщень); регламентують правила поведінки і відносини між членами суспільства (знаки, що забороняють, попереджають, пропонують, зазначають); сигналізують про небезпеку (знаки безпеки); містять довідкову інформацію (повідомлення про час, дату, день тижня, температуру повітря); об'єднують і організують взаємодії учасників певних заходів (система засобів комунікації олімпійських ігор); репрезентують підприємства і організації (програми фірмового стилю); повідомляють про наявні можливості, переваги, вигоди (комерційна реклама); пропагують певні ідеї, пріоритети цінності (соціальна реклама).

У відповіді на цей пункт індивідуального завдання потрібно описати засоби візуальної комунікації, які дозволяють людині орієнтуватися в аналізованій будівлі і навколо неї.

Колористичне та світлотехнічне рішення архітектурного середовища мають бути не тільки функціонально-доцільними, але й надавати довіллю певних образно-емоційних якостей.

В архітектурному середовищі практикують функціональне, символічне, психоемоційне і декоративне використання кольору. Колір допомагає диференціювати оточення за призначенням, підкреслити матеріал і конструкцію будівлі, а також стати у нагоді свідомого порушення тектоніки об'єктів у суперграфічних композиціях.

Колористичні рішення суттєво впливають на емоційно-асоціативні характеристики оточення. Певні сполучення кольорів можуть навіювати похмурість, мажорність, мінорність; змінювати художньо-композиційні характеристики архітектурних об'єктів: відкритість, замкненість, цілісність, роздрібненість, статичність, динамічність; підкреслювати соціально-функціональні характеристики оточення: унікальність, типовість.

Світло використовують у функціональних цілях: для освітлення пішохідних і транспортних комунікацій, просторів і споруд міського центру, ландшафтно-рекреаційних територій міста, системи закритих просторів. З естетичною метою світло використовують як композиційний засіб формування нічного образу міста чи підвищення художньої виразності приміщення – для виявлення пластики архітектурних споруд, малих архітектурних форм, зелених насаджень; для створення на фасадах світлографічних композицій; для влаштування інсталяцій та вистав.

У відповіді на цей пункт індивідуального завдання потрібно описати особливості використання засобів колористики і світлотехніки в аналізованому архітектурному середовищі.

Способи досягнення ергономічної відповідності архітектурного середовища потребам людини залежать від характеру задач, які вирішує проектувальник.

Антропометрична відповідність архітектурного середовища визначається антропометричними ознаками людини, які зумовлені її статтю, віком, національністю, способом життя, заняттями тощо, і досягається шляхом урахування розмірів та пропорцій людського тіла.

Фізіологічна відповідність архітектурного середовища визначається фізіологічними властивостями людини і досягається шляхом урахування функціональних можливостей м'язів, особливостей розподілу ваги людини, інтенсивності фізичних зусиль, будови внутрішніх органів та особливостей їх функціонування в залежності від положень тіла людини.

Психофізіологічна відповідність архітектурного середовища визначається можливостями і особливостям функціонування органів чуттів людини і досягається шляхом урахування закономірностей роботи зорового апарату людини; реакції слухового апарату на звуки; функціонування нюхових аналізаторів; відгуку шкіри, внутрішніх органів та порожнин на тактильні, температурні, больові подразники, вібрацію, тиск, зміну положень і напрямів руху тіла.

Психологічна відповідність архітектурного середовища обумовлюється закономірностями вищої нервової діяльності і досягається шляхом урахування психологічних особливостей людини, включаючи її характер і темперамент, інтелектуальну й емоційно-вольову сферу, здібності й інтереси, системи навиків і вмінь, вироблення динамічного стереотипу настрою та поведінки.

Соціально-психологічна відповідність архітектурного середовища визначається особливостями поведінки людини у соціумі і досягається шляхом урахування характеру та ступеню групової взаємодії; ступеню опосередковування міжособистісних відносин змістом спільної діяльності.

Гігієнічна відповідність архітектурного середовища визначається пристосованістю фізичного стану середовища (мікроклімату, акустичного режиму, світлового клімату, умов гігієни та безпеки) до особливостей функціонування організму людини. Шляхами досягнення гігієнічної відповідності архітектурного середовища є застосування антитоксичних антимікробних матеріалів, що розраховані на можливість вологого прибирання з використанням дезінфікуючих засобів, здатних витримувати вплив високих та низьких температур, мають антистатичні властивості та здатні не накопичувати пил; поверхні, з якими людина стикається тривалий час повинні мати порівняно невисоку теплопровідність; застосування таких видів покриття поверхонь, які б не втрачали декоративні властивості під дією прямого сонячного проміння, та ін.

У відповіді на цей пункт індивідуального завдання потрібно описати засоби досягнення антропометричної, фізіологічної, психофізіологічної, психологічної, соціально-психологічної та гігієнічної відповідності досліджуваного архітектурного середовища можливостям людини.

У **висновках** до індивідуальної роботи потрібно висловити свою думку щодо відповідності аналізованого архітектурного середовища призначенню, рівня його естетичних якостей, міри художньо-емоційного впливу на споживача.

Список використаних джерел має містити ті видання і електронні ресурси, якими студент користувався під час виконання індивідуальної роботи. Особливу увагу слід приділити джерелам інформації про архітектурне середовище, що вивчалось. Оформлення джерел має відповідати діючим стандартам.

Рекомендована література

1. Агранович-Пономарева Е. С., Аладова Н. И. Интерьер и предметный дизайн жилых зданий. – Ростов н/Д: Феникс, 2006. – 348 с.
2. Блохин В.В. Интерьер промышленных зданий. – М.: Стройиздат, 1989. – 270 с.
3. Дизайн архитектурной среды / Г.Б. Минервин, А.В. Ермолаев, В.Т. Шимко. – М.: Изд-во «Архитектура-С», 2006. – 504 с.
4. Забелина Е.В. Поиск новых форм в ландшафтной архитектуре. Учебное пособие. – М.: Архитектура-С, 2005. – 160 с.
5. Крижановская Н.Я. Дизайн цветоцветовой среды /Учебное пособие. – К.: УМКВО, 1995. – 257 с.
6. Мироненко В.П. Архитектурна ергономіка: підручник. – К.: вид-во Київського національного авіаційного ун-ту «НАУ-друк», 2009. – 240 с.
7. Основи дизайну архітектурного середовища: Підручник / Тімохін В. О., Шебек Н.М., Малік Т.В. та ін. – К.: КНУБА, 2010. – 400 с.
8. Шебек Н.Н. Основы дизайна архитектурной среды: Конспект лекций. – К.: КНУСА, 2010. – 60 с.
9. Шемседінов Г.І. Проектування мобільних будівель. Навчальний посібник. – К.: КНУБА, 2007. – 144 с.
10. Шимко В.Т. Архитектурно-дизайнерское проектирование городской среды: Учебник. – М.: Архитектура-С, 2006. – 384 с.

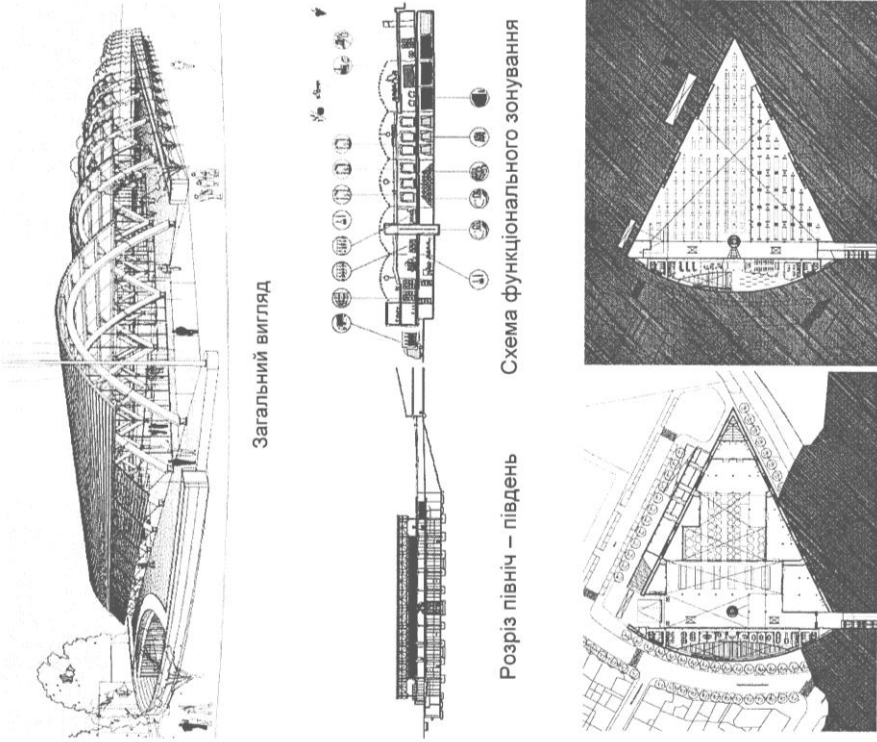
Додаток 1

Таблиця для оцінювання індивідуальної роботи

1	2	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6	3.7				Σ
Інформація про об'єкт дослідження	Зображення архітектурного середовища	Особливості розгортання функціональних процесів	Об'ємно-просторові властивості арх. форми	Способи узгодження композиційного рішення	Характеристика елементів обладнання	Характеристика засобів візуальної комунікації	Колористичне та світлотехнічне рішення	Способи досягнення ергономічної відповідності	Висновки	Список використаних джерел	Якість оформлення	Оцінка індивідуальної роботи
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	60

Приклад виконання індивідуальної роботи

ЗАВОД З ВИГОТОВЛЕННЯ ВИНА «БОДЕГАС ПРОТОС»
(Bodegas Protos)
м. ПЕН'ЯФЕЛЬ, ІСПАНІЯ, арх. РІЧАРД РОДЖЕРС
проектування – 2004р., реалізація – 2005-2008 рр.

Загальний вигляд

Розріз північ – південь

Схема функціонального зонування

План першого поверху

План підземного поверху

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

КАФЕДРА ДИЗАЙНУ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА

ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА
з дисципліни
Основи дизайну архітектурного середовища
на тему:

ДИЗАЙН ІНТЕР'ЄРІВ ВИРОБНИЧИХ ПРИМІЩЕНЬ

Виконав студент групи ДАС-45
Прізвище І. П.
Перевірив асистент кафедри ДАС
Прізвище І. П.

КИЇВ 2011

Виноробний завод "Бодегас Протос" розташований в містечку Пеняфель. Його стара будівля поєднувалася з 2 км тунелів, що пронизують пагорб, на якому розташований історичний центр міста з середньовічним замком. Ці підземні ходи використовувалися для зберігання вина вже п'ять століть.

Протос була задумана як сучасна інтерпретація традиційної бodeги Рибери-дель-Дуеро. Виноробня, розташована частково на поверхні, частково - ніжче за рівень ґрунту, була створена Роджерсом з нуля і складається з існуючими будівлями і льохами. Ця споруда сполучається з бетонної основи з підземним рівнем складів і напівпідвальним цеховим поверхом, і надземної частини у вигляді парабол з металу і дерева: там розташовані офіси, невеликий сад, а також приміщення для дегустації вина, простір для прийомів і невеликий зал для глядачів.

Найяскравіша архітектурна домінанта бodeги - п'ять параболічних черепичних склепін на величезних дерев'яних опорах, які виглядають дуже легкими, незважаючи на свою масивність. Модульна система "розбиває" єдиний об'єм і створює контрапункт між абрисом будівлі і оточуючими її поголими пагорбами.

Аналіз інтер'єру виноробного заводу «БОДЕГАС ПРОТОС»

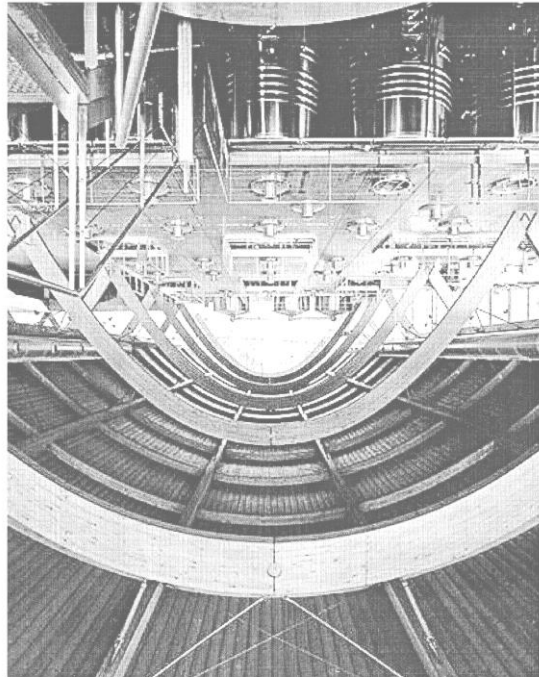
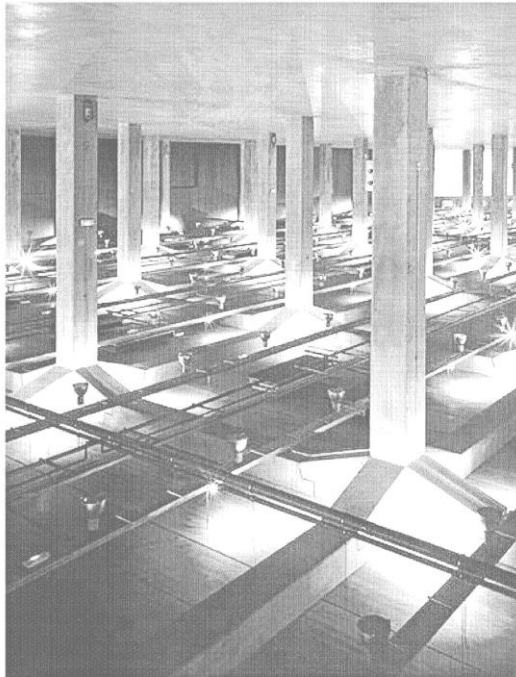
1. Особливості розгортання функціональних процесів.

Розподіл функціональних процесів відбувається вертикально. Основним виробничим простором заводу є простір де відбувається процес виготовлення вина – виноробний цех, що знаходиться частково нижче відмітки землі та вільно з'єднаний з додатковими просторами, які несуть в собі адміністративно-громадські функції, та розташовані на рівні землі. Особливістю даного виробництва є доступ відвідувачів (туристів) в будівлю та можливість з рівня першого поверху спостерігати за процесом виробництва, який відбувається на підземному рівні. Така можливість забезпечується за рахунок єдиного простору накритого параболічними оболонками та частково відкритими горизонтальними комунікаціями цеху, що утворюють атриуми. В підземному рівні знаходяться допоміжні простори – льохи для зберігання вина та складські приміщення.

2. Об'ємно-просторові властивості архітектурної форми.

Архітектурна оболонка будівлі виноробні має яскраво виражену форму, яка контрастує з оточуючим природним середовищем та невідвичайно виражена в інтер'єрі. Об'ємно-просторова форма будівлі складається з п'яти прогонів параболічної форми, що в плані вписані в трикутник, таким чином кожний прогін має свою довжину. Завдяки параболічній формі арок, виконаних з дерев'яних конструкцій та металу, архітектурний образ будівлі має виражену динаміку та легкість. В об'ємно-просторовій композиції будівлі та її внутрішньому просторі використані метричні закономірності членування форми. Композиційна

4

3

побудова основних виробничих просторів цілком підпорядкована виробничому процесу та організується технологічним обладнанням.

Простір на рівні допоміжних приміщень має просту, підпорядковану функціональному процесу, організацію. Інформативність простору досягається завдяки метричному членуванню стелі, що зумовлюється розташуванням колон та балок.

3. Характеристика елементів обладнання та благоустрою.

Серед основних елементів обладнання, що знаходяться у внутрішньому просторі будівлі можна виділити наступні: технологічне обладнання (емності для зберігання виноградного соку та виготовлення вина тощо); інженерно-технічне обладнання (труби, системи пожежогасіння); елементи огорож; світлотехнічне обладнання; пристрої для оформлення озеленення (вазони з рослинами).

Основним обладнанням на рівні основних виробничих приміщень є технологічне обладнання для виготовлення вина. Інженерне обладнання, яке частково винесене в додаткові простори та кріпиться до несучих конструкцій арок має натуральний колір металу.

Між арками, на рівні додаткових просторів, розміщене світлотехнічне обладнання – вбудовані точкові світильники та світильники направленої світла. На рівні допоміжних просторів, у зоні зберігання вина, світлотехнічні пристрої розташовані між рядами колон на направляючих підвісних конструкціях в два ряди. На рівні додаткових просторів у довільному порядку розміщуються вазони з рослинами, що носять декоративний характер.

4. Характеристика засобів візуальної комунікації.

У внутрішніх просторах будівлі виноробні відсутні засоби візуальної комунікації. Можливо їх відсутність зумовлена відкритістю і інформативністю самого простору будівлі та легко зрозумілою структурою функціонального процесу.

5. Способи узгодження окремих елементів середовища в межах загального композиційного рішення.

Домінантами архітектурного середовища виступають параболичні арки. Вони надають динамізму та легкості як загальному рішення будівлі так і внутрішньому простору. У внутрішньому просторі акцентним є його членування конструктивними елементами. Виробничі цехи сприймаються як «основа» для відкритого простору під арками. Ця підпорядкованість підкреслюється також розподілом кольорової гами.

6. Колористичне та світлотехнічне рішення.

Кольорова гама поєднує два основних кольори: холодний колір нержавіючої сталі, з якої виготовлено технологічне обладнання, підлога додаткових просторів, інженерні комунікації та світлотехнічне обладнання; теплий колір натуральної деревини основних несучих конструктивних

елементів та внутрішнього покриття арок. Колористичне рішення допоміжних просторів вирішене в теплій кольоровій гамі – стеля обшита деревиною, наливна підлога та бетонні колони імітують колір деревини.

Розміщення світлотехнічного обладнання на рівні додаткових просторів носить більш декоративний характер. На рівні основного виробництва та допоміжних просторів є функціональним.

7. Способи досягнення ергономічної відповідності.

На рівні основного виробництва забезпечена обов'язкова антропометрична, психофізіологічна та гігієнічна відповідність середовища вимогам комфортної праці людей на виробництві. Антропометрична та фізіологічна відповідність забезпечується завдяки правильному розташуванню технологічного обладнання та загальній організації виробничого процесу. Гігієнічна відповідність забезпечується завдяки застосуванню в опорядженні та елементах обладнання сучасних матеріалів, що мають високі гігієнічні якості – нержавіюча сталь. Психофізіологічна відповідність забезпечується за рахунок влаштування зв'язку виробничих просторів з додатковими просторами, які дають змогу мати природне освітлення, спостерігати елементи озеленення, а також за рахунок кольорової гами та використання природних матеріалів в оздобленні.

Висновки

Будівля виноробні "Бодетас Протос" поєднує в собі окрім основної функції – виготовлення вина, додаткові громадські функції. Виробнича функція є основою будівлі, інші функції підпорядковуються їй. Будівля має яскраві образні характеристики та унікальне конструктивне рішення. Основний конструктивний елемент – параболичні арки є домінянтою як в екстер'єрі так і в інтер'єрі. Поєднання образу громадської будівлі з виробничо-громадською функцією складає неповторне враження від внутрішнього простору будівлі.

Список літератури

1. Основи дизайну архітектурного середовища. Підручник / В. О. Тімохін, Н. М. Шебек, Т. В. Малік, Н. Ю. Житкова, Г. І. Шемседінов та ін. – К.: КНУБА, 2009. – 435 с.
2. Дизайн архітектурної середовища: Учеб. для вузів / Г. Б. Минервин, А. П. Ермолаев, В. Т. Шимко, А. В. Ефимов, Н. И. Щелетков, А. А. Гаврилина, Н. К. Кудряшев – М.: Архитектура-С, 2006. – 504 с.
3. Терзьян И. К. Архитектурная организация среды в производственных и вспомогательных помещениях.- Харьков: Вища школа, 1983. –129 с.
4. Шимко В. Т. Комплексное формирование архитектурной среды. Кн. 1. Основы теории. – М.: МАРХИ, изд-во СПЦ-принт, 2000. –108 с.
5. <http://www.vinnoldova.md/index.php?mod=analytics&id=2223>
6. http://archi.ru/foreign/news/news_current.html?nid=8133&f=3&sj=2

Навчально-методичне видання

ОСНОВИ ДИЗАЙНУ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА

Завдання та методичні вказівки
до практичних занять
для студентів 4 курсу
спеціальності 191 «Архітектура та містобудування»

Укладачі: Шибек Надія Миколаївна
Рябець Юлія Степанівна